

מסורת הש"ס

(א) [ערוכין מ' וט' ינא],
(ב) [נדרים כה. וט' ינא]
(ג) [נדרים עב. א] (א) [נדרים עב. א]
(ד) [ערוכין סב. א] (א) [נדרים עב. א]
(ה) [נדרים עב. א] (א) [נדרים עב. א]
(ו) [נדרים עב. א] (א) [נדרים עב. א]
(ז) [נדרים עב. א] (א) [נדרים עב. א]
(ח) [נדרים עב. א] (א) [נדרים עב. א]
(ט) [נדרים עב. א] (א) [נדרים עב. א]
(י) [נדרים עב. א] (א) [נדרים עב. א]

תורה אור השלם

1. לא תקלל חרש לפני
עור לא תתן מכשול
ויראת מפלאתך אני יי
ויקרא יי יי

גליון הש"ס

גמ' איכסוף. גיטין עו
ע"ב צ"מ ז' ע"א: שם
לא היו דברים מעולם.
ערוכין מ' ע"א ועין
מוסרין יצמנו לה ע"ב
ד"ה דכ"ט נדה כד ע"א
מוס' ד"ה אר"פ. צ"ב קנד
ע"ב ד"ה אר"פ. כבודות ד
ע"ב ד"ה אר"פ.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלא וכו'
בשופות לנדרתה ויטלו:
(ב) ד"ה אלא וכו'
למחשבות שם עובדי
דברים וענין: (ג) וכו'
ד"ה חזק וכו' נמי ביכול
ליות אסור:

מוסף רש"י

אלא מהא ליכא
למשמע מינה. דודאי
מתני' לא כולה דוקא. אלא
חזק מנייה דוקא. וא
רישא או סיפא. ומתא אר"פ
א"ר הוה ואל דיעבד
מנייה דוקא דנמנר מניה
(שבת קכ"א).

חרר ע"ל לפני אירייה
שחשודין על הרביעה.
ויכא משום לפי ענין
תמן מכשול דמי נא נטו
על הנדניה כו' (נדרים יד).

רבינו חננאל

הנהו מוריקא דעובד
כוכבים מלקט ונקט
בשבתא וישראל נקט
בחד בשבתא אתו לקמיה
דבא שרא להו ואותביה
רבינא ישראל ועובד
כוכבים שקיבול שיה
בשופות לא יאמר ישראל
לעובד כוכבים טול חלקך
אתה בשבת ואני חלקי
בחול ואם התנו מעיקרא
על מנת שיום השבת
לעובד כוכבים ויום אחד
בשבת לישראל שרי ואם
באו להשכון פ"י שיאמר
אחד לחבירו לקחת אתה
בשבת כן וכן כספיה ואני
לא לקחתי בחול אלא
פחות מרוב יו' (א) וכן אלא
העובד כוכבים
לישראל כענין הוה אסור
ואינו מותר אלא אם התנו
מעיקרא מה שידרן
בשבת הרי הוא לעובד
כוכבים בין רב בין מעט
וכן בחול לישראל.
איכסוף רבא לסוף איגלא
מילתא דהתנו מעיקרא הו
ושפיר שרא להו רבא. רב
גביה מבי כתיב אסור
שוליא דערלה הו עובד

(א) אלו צ"ל מלא ל וכו'
הלשון בשפות הגאונים בשם
רב שירא גלון והוא כד
א"ר א"ר א"ר ר' ינאי וכו'
פ"י האלפ"ד וז"ל והוא
נדרין כל דקא' אהתנו ודלא
כפס"י. (ב) ע"י כדא"ר
גלון דפסק האגבא קולא
משום דהי ספקא דנדרין
ועש' כיון דכדי רבוי ינא.

אריסותא לר"ש בן אלעזר לים ליה. והאי דנקט כותי דמשמע
עובד כוכבים שרי לאו טעמא משום אריסותא אלא משום דאמרינן
ליה לא תעשה זה מלאכה בשבת ונ"מ: אי הכי. דכותי יעשה
זה מלאכה בחולו של מועד: מאי איריא. דקמני גבי כותי מפני
שנקראת על שמו: סיפוק ליה. דכלא

חשד נמי איכא משום לפני עור
וכותי גר הוא ומצווה על המצות
בישראל ולא דמי לעובד כוכבים
העושה מלאכה בשבת שהעובדי
כוכבים לא הוזהרו עליה: מוריקא.
זורעי גנות כרכוס: נקוט בשבתא.
לחרוש לזרע ולקצור: שקיבול
שדה. באריסותא מנעיה צ"ב ומשקיבול
הוטלה על שניהם לעסוק זה ביחד:
לא יאמר ישראל טול אהם חלקך
בשבת. לפי שנעשה שלוחו על חלי
היום המוטל עליו: ואם הפנו
מסחילה. קודם שהוטלה עליו:
מוסר. דהא לא קיבל עליה ישראל
עבודה בשבת ואין העובד כוכבים
שלוחו: ואם כן לא להשכון. לאו
אהתנו מתחלה קלא' אלא מילתא
בשבת נפשה היא כלומר אם קיבלו
סתם ועשו סתם ועייל העובד כוכבים
בשבת ישראל בחול ולא זוהי ישראל
ובאו להשכון לאחר זמן לומר כמה
ימי שבת נטלת אמה ואני אטול
כנגדן ימי החול: אסור. דשכר שבת
הוא נוטל דגלי דעתו לעובד כוכבים
שלוחו היה: רב גביהם מני כסיל
אמר. לאו הכי הוה עובדא: אלא
ספילי דערלה הוה. ישראל ועובד
כוכבים קיבלו שדה בשופות
(א) ונוטעה ויטלו החלי בין שניהם
ונתעסק עובד כוכבים כל כרכו שני
ערלה ואכלן ישראל קבל ג' שנים
אחרות כנגדן ואכלן: שרא להו.
דהתר גמור הוה דהא אר"פ
דקיבוליה יחד לכתחילה ואמר לו
ישראל היה אמה עובד ג' שנים
הללו ואני ג' אחריהם אין כלן
איסור שליחות דהא ישראל נמי

שרי לעובדה ואי משום אכילה שישאל אכול כנגדן ונמלא נהנה
מפירות ערלה שמכרן אין זה נהנה שכן המשפט שנה
שזה עובד הוה אסור: ואלא אומניה רבינא. וא"כ מאי מיוצא
גבי שבת איסור שליחות במלאכה מה שאין כן בערלה: לפיכך
סייעיה. מדקמני התנו לכתחילה מותר אלא כי ליכא איסור
שליחות במלאכה שרי ואר"פ דמטיא הנאה לישראל וה"ה לערלה:
סתמא מאי. שקיבלו סתם ועשו סתם עובד כוכבים בשבת
וישראל בחד בשבת ולא אמר ישראל מעולם טול אמה את השבת
ואני בחול מהו לחלוק סתם בשבת ולא יזכיר ישראל את השבת:
אם כן לא להשכון. הזכיר לו ישראל של שבת בזה חלקה וגלי
דעתיה דשלוחיה הוא: הא סתמא. דאך בשבת חלקיה סתם מותר:
הדרן ע"ל לפני אירייה

אין מעמידין בהמה בפונדקאות. שמשין להמאסן (א) עוברי דרכים
שם ומעלים שכר לצעלים: שחשודין על הרביעה. וזני
נח נאסרו זה [אנדרין נח]. דכתיב (נדרים ג) והיו לצמר אחד ילאו
בהמה חיה ועוף ויש כאלן לפני עור לא תתן מכשול [ויקרא יט]: גמ'
רובע

לומר טול אמה חלקך כו' אלא אם כן התנו מתחלה קודם שלקחוהו
לקבל המזבז מן העובד כוכבים ולחזור ולהלות ולהתנות מתחלה מיהו
נדרות העובד כוכבים ושכר התנור הוא לישראל מרצית שהעובד כוכבים נותן לו ואין הישראל קונה חלק בתנור דדוקא נקט לקחו.
העמק מלשון רבינו יהודה: ר"ל שם אסור מתחלה מותר הא סתמא אסור. וא"ל לידוק מרישא וי"ל דליכא למימר דה"ה סתמא
אלא משום דבעי למימני סיפא ואם התנו מתחלה מותר אף על פי שהתנה לו כן בפירוש: ואם באו לחשבון אסור הא סתמא שרי.
וא"ל לימא דה"ק אם כן לא להשכון אסור אפי' התנו מתחלה וי"ל דס"ל דודאי אם התנו מתחלה מותר בכל ענין:

הדרן ע"ל לפני אירייה

אין מעמידין בהמה בפונדקאות ש"ל עובדי כוכבים. ומתא גמ' אין מוסרין בהמה לרועה שלהם ואין לומר כדאמר רב לגעיל צפ"ק (דף ד'): מקום שהתירו
למכור החירו ליחד דהא לא קם האי מילתא דאך רב הדר ביה אלא אומר ר"ת דסמכין אהא דמשני ר' פדת גמ' (דף כג). דמוקי מתני'
כר"א דחייש לרביעה וברייתא דלוקחין מהן בהמה לקרבן דלא חיישי לרביעה כרבנן ואנן קיימין כרבנן ואר"פ דרבינא שיהי סוף
הוראה פליג עליה ושני שנוא אחרינא מ"מ נראה דכרי ר' פדת עיקר חזק מהדקדקים דברי רבינא דלכרייה דהא רבי פדת קודם
לרבינא ימים רבים שהיה בנו של ר"א כדאמרינן צפ"ק דנדרים (דף א): וכן אורי ל"י ר"א לר' פדת בריה וגם היה חברו של ר' זירא
כדאמר צפ"ק דנדה (דף ה). א"ר זירא לר' פדת חזי דמינך ומאבדן קשריתו קטפא לעלמא ואותו ר"א אביו הי' תלמידו של ר' יוחנן
ועוד דבשל סופרים קי"ל דהלך אחר המיקל ואר"פ דסתם מתני' דאין מעמידין מתוקמא כר"א מ"מ לית הלכתא כוותיה כיון שיש מחלוקת
במסכת פרה (פ"ב מ"ה) ובתרי מסכתא לכ"ע אין סדר:

לפני אירייה פרק ראשון עבודה זרה כב.

א"י הכי תיפוק ד"ה משום לפני עור. הקשה הר"י אמאי קאמר
א"ה דאמלתי דר"ש בן אלעזר גופיה היה יכול להקשות
תיפוק ליה משום לפני עור ופ"י הר"ר אלתן בשלמא אי אמרת
דכותי נקט לרצותא וה"ה עובד כוכבים נחא דנקט טעמא דנקראת
על שמו דשייך בתרומיהו אלא אי
אמרת דנקט כותי דוקא א"כ תיפוק
ליה משום לפני עור:

תיפוק ד"ה משום לפני עור.
אליבא דרשב"א פריך
דאית ליה כותים גרי אמת הן
צפ"ק דחולין (דף א). גבי הה"ל
דר"ש דשעריה לר"מ למזבז חמרא
מצי כותאי ומכאן יש להציא ראייה
למה שפירש ר"ת דשייך למימר לפני
עור אף צמדי דלית ביה איסורא
אלא דרבנן דהא מלאכה דמ"ה
אינה אסורה אלא מדרבנן כדפירש
ר"ת (א) (במ"ק דף ג) וראיה נמי
מדלעיל (דף טו): דאסור למכור
לישראל החשוד למכור לעובד
כוכבים אר"פ דליכא איסורא אלא
דרבנן אצל הר"ר אלתן הקשה
לפ"ת שפירש דמלאכה דמ"ה
אינה אסורה מן המורה מדאמר צפ'
מי שהפך (מ"ק דף א): פתח באצל
וקיים בחול המועד לא מיבעיא
קאמר לא מיבעיא ימי אכלו דאסור
דרבנן אלא אפילו ח"ה דאסור
לאורייתא כו' ומפ"ת דקרי ליה
לאורייתא כו' שיש לה אסמכתא
מן המורה צפ"ק דהגיגה (דף יח).
לאפוקי אצל שאין לו אסמכתא אלא
מדברי קבלה דכתיב והפכתי חגים
לאצל א"ר ח"ה יש לו עיקר מן
המורה דאיכא למיגזר אטו י"ט א:

חדא משום לפני עור. נראה
דמה"ל טעמא נמי (א) להיות
אסור כשקבל שדה בשופות:
לא יאמר לו ישראל לעובד כוכבים
כו'. מעשה כך היה צימי רבינו
חס שגבה ישראל אחד בחובו תנור
אחד מעובד כוכבים והיה לו לאופה

המסיק התנור חלקו בתנור והיה לו ליהודי ליטול כך וכך ימים
בחלקו ולאופה כמו כן כך וכך ולא התנו מתחלה זה לזה טול אמה
חלקך בשבת ואני חלקי בחול והיה ר"י ר"ל דמותר דלא דמי לשדה
דהכא דגבי שדה חלק ישראל משבית אף בחול בשבת לעובד
כוכבים טורח זו בשבת אצל בתנור אינו משבית כלל במה שהעובד
כוכבים עושה זו בשבת חזק בחול ואף בלא התנו מתחלה ולא הודה
ר"ת לזה ונראה לו דאין לחלק בין תנור לשדה דא"פ שאינו משבית
במלאכה בשבת מ"מ הוי כאלו מעמיד פועל בידים ונראה להר"ר
אלחנן דבתנור אפי' התנו מתחלה לא יועיל כיון שכל התנור של
ישראל הוא וי"ל כמשכיר תנורו בשבת ואומר לעובד כוכבים
טול שכר תנורי בשבת כשמתקינו לי בחול ולא דמי לישראל עובד
כוכבים שלקחו שדה בשופות שיש לעובד כוכבים חלק בגוף
הקרקע וגם ר"י חזר בו והציא ראייה לדברי ר"ת דאין חילוק בין
תנור לשדה דהא מרחץ כתנור דמי ובתוספתא דמסכת דמאי [פ"א]
מליא ישראל ועובד כוכבים שלקחו שדה ומרחץ בשופות לא יאמר
לו ישראל לעובד כוכבים כו' קצרו של דבר בין כרם בין שדה בין
מרחץ או תנור אם לקחו ישראל עובד כוכבים בשופות אסור

לומר טול אמה חלקך כו' אלא אם כן התנו מתחלה קודם שלקחוהו
לקבל המזבז מן העובד כוכבים ולחזור ולהלות ולהתנות מתחלה מיהו
נדרות העובד כוכבים ושכר התנור הוא לישראל מרצית שהעובד כוכבים נותן לו ואין הישראל קונה חלק בתנור דדוקא נקט לקחו.
העמק מלשון רבינו יהודה: ר"ל שם אסור מתחלה מותר הא סתמא אסור. וא"ל לידוק מרישא וי"ל דליכא למימר דה"ה סתמא
אלא משום דבעי למימני סיפא ואם התנו מתחלה מותר אף על פי שהתנה לו כן בפירוש: ואם באו לחשבון אסור הא סתמא שרי.
וא"ל לימא דה"ק אם כן לא להשכון אסור אפי' התנו מתחלה וי"ל דס"ל דודאי אם התנו מתחלה מותר בכל ענין:

הדרן ע"ל לפני אירייה

אין מעמידין בהמה בפונדקאות ש"ל עובדי כוכבים. ומתא גמ' אין מוסרין בהמה לרועה שלהם ואין לומר כדאמר רב לגעיל צפ"ק (דף ד'): מקום שהתירו
למכור החירו ליחד דהא לא קם האי מילתא דאך רב הדר ביה אלא אומר ר"ת דסמכין אהא דמשני ר' פדת גמ' (דף כג). דמוקי מתני'
כר"א דחייש לרביעה וברייתא דלוקחין מהן בהמה לקרבן דלא חיישי לרביעה כרבנן ואנן קיימין כרבנן ואר"פ דרבינא שיהי סוף
הוראה פליג עליה ושני שנוא אחרינא מ"מ נראה דכרי ר' פדת עיקר חזק מהדקדקים דברי רבינא דלכרייה דהא רבי פדת קודם
לרבינא ימים רבים שהיה בנו של ר"א כדאמרינן צפ"ק דנדרים (דף א): וכן אורי ל"י ר"א לר' פדת בריה וגם היה חברו של ר' זירא
כדאמר צפ"ק דנדה (דף ה). א"ר זירא לר' פדת חזי דמינך ומאבדן קשריתו קטפא לעלמא ואותו ר"א אביו הי' תלמידו של ר' יוחנן
ועוד דבשל סופרים קי"ל דהלך אחר המיקל ואר"פ דסתם מתני' דאין מעמידין מתוקמא כר"א מ"מ לית הלכתא כוותיה כיון שיש מחלוקת
במסכת פרה (פ"ב מ"ה) ובתרי מסכתא לכ"ע אין סדר:

הדרן ע"ל לפני אירייה

ורמניה

עין משפט
נר מצוה

ק"ב א מ"י פ"ו מהל'
שבת ה"ל ז סמג
עשין קט טו"ש"ע א"ח ס'
רמב"ם ספ"ק א:
ק"ב ב מ"י פ"י מהל'
מאכלות אסורות
הלכה י' ועיין בהשגות
ובכ"מ טו"ש"ע י"ד ס' רלז
ספ"ק יג:
ק"ב ג מ"י פ"ו מהל'
שבת הלכה ז סמג
עשין קט טו"ש"ע א"ח ס'
רמב"ם ספ"ק ב:
א ד מ"י פ"ב מהל'
איסורי ביאה ה"ל ה
סמג גליון קטו טו"ש"ע י"ד
ס' קנ ספ"ק א:
ב ה מ"י שם הלכה ד
סמג שם טו"ש"ע שם
ספ"ק ד טו"ש"ע א"ח ס' ס'
כ ספ"ק ג:
ג ו מ"י פ"ב מהל' רמב'
הל' ז סמג עשין מט
טו"ש"ע י"ד ס' קנ ספ"ק
ב:

רבינו חננאל (המשך)

כוכבים אכל שני ערלה
וישראל אכל שני דהיתרא
כו'. איבעיא להו אם התנו
מעיקרא מותר סתמא מאי
ולא אפשיטא ועבדי' ביה
לחומרא דאיסורא
דאורייתא היא: (ג) וירושל'
הא במקום שהנהו למכור
מוכרין לתן אפי' בית דירה
ומשכירין לתן אפילו בית
דירה ר' בון בשם רבנן
דתמן זאת אומרת שיה
התננה על אם הדרך אסור
להשכירה לעובד כוכבים
מפני שנקראת על שמו
ועובד כוכבים עושה בה
מלאכה בשבתות ור"ט:
בתוספתא שאלו לר'
יהושע מהו שיהיה אדם
את בנו חבמת ויזכיר אמו
לתן צאו וראו איזו שעה
אינה לא מן היום ולא מן
הלילה שהיום והלילה
חייב בהיוון תורה שנה
והיוצא מן היום ולא מן
תוספתא לא יטיל ישראל
עם שיירא בתרפות אפי'
לצאת אפי' מקדים ואפי'
מחשיר ואפי' מתיירא
מפני ליטותיו מפני רוח
רעה חיה רעה שנה' לא
תלכו אחרי אלהים אחרים
(ו' אלעזר (בר) [בנו שר']
ויס' הגלילי אומר אם
ראית רשע יוצא לדרך
התרחק ממנו ג' ימים כי
מלאכי בחלה יוצאין עמו
שנה' עליו רשע
ורשן יעמד על ימיו וכן
אם ראתי צדיק יוצא לדרך
צא עמו כי מלאכי שלום
עמו שנה' כי מלאכי צדקה
לך לשמור בכל דרכיך:
הדרן ע"ל לפני

אירייה:
אין מעמידין בהמה
בפונדקאות ש"ל עובדי
כוכבים מפני שהן חשודין
על הרביעה. איני והתנן